

Ακολουθήσέ με

στα αρχαία θέατρα
του Ασκληπιείου
και της πόλης
Επιδαύρου

Επίδαυρος, μια μικρή πόλη με ένα ξακουστό ιερό

Κάθε καλοκαίρι άνθρωποι από κάθε γωνιά της γης επισκέπτονται το αρχαίο θέατρο της Επίδαυρου για να παρακολουθήσουν παραστάσεις αρχαίου δράματος. Το ίδιο θέατρο γέμιζε ζωή και στα αρχαία χρόνια, όταν τεράστια πλήθη ανθρώπων από κάθε περιοχή του ελληνικού κόσμου το επισκέπτονταν για άλλο όμως σκοπό. Το θέατρο ήταν χτισμένο μέσα στο ξακουστό ιερό του θεραπευτή θεού Ασκληπιού. Άνθρωποι που υπέφεραν από κάθε λογής αρρώστια, τυφλοί, παράλυτοι, κωφάλαλοι, έχοντας χάσει κάθε ελπίδα θεραπείας, αφιέρωναν στο θεό τα πολύτιμα αναθήματά τους και τον παρακαλούσαν για τη σωτηρία τους. Αναπόσπαστο τμήμα της λατρείας του θεού στο ιερό αποτελούσαν οι δραματικοί και μουσικοί αγώνες που πραγματοποιούνταν στο θέατρο, προσφέροντας ανάταση και γαλήνη στην ψυχή των ασθενών.

Η πίστη στη θαυματουργή δύναμη του Ασκληπιού ήταν τεράστια. Γι' αυτό και η λατρεία του στο Ασκληπιείο της Επίδαυρου («Ασκληπιεία» ονομάζονται τα ιερά του Ασκληπιού) συνεχίστηκε για πολλά χρόνια αργότερα. Όχι μόνο αφότου η ίαση μετατράπηκε στην επιστήμη που ονομάστηκε ιατρική (2ος αι. π.Χ.), αλλά ακόμη και μετά την απαγόρευση της αρχαίας θρησκείας (426 μ.Χ.). Ο θεός λατρευόταν ακόμα και ως τον 6ο αι. μ.Χ., όταν το ιερό του Ασκληπιού εγκαταλείφθηκε.

Όσο μεγάλη σημασία είχε όμως για τη θεραπεία των αρρώστων το ιερό του Ασκληπιού, τόσο μικρό ρόλο είχε σε όλη τη διάρκεια της αρχαιότητας η κοντινή, μικρή παραθαλάσσια πόλη της Επίδαυρου, στην οποία ανήκε. Ήταν χτισμένη δίπλα από το σημερινό χωριό της Παλαιάς Επίδαυρου,

στους δύο λόφους της μικρής χερσονήσου «Νησί» που ορίζει από τα νότια το λιμάνι του χωριού. Παρόλ' αυτά, χάρη στην ακτινοβολία του ιερού, η Επίδαυρος απέκτησε τεράστια φήμη που την κράτησε ζωντανή ακόμα και στα πρώτα χριστιανικά χρόνια, ως τον 4ο αι. μ.Χ. δηλαδή.

Αν και πόλη μικρή, η Επίδαυρος είχε το δικό της θέατρο, ξεχωριστό και διαφορετικό από αυτό του ιερού. Χτίστηκε λίγο νωρίτερα από τα τέλη του 4ου αι. π.Χ., όταν οικοδομήθηκε το θέατρο στο Ασκληπιείο. Ήταν όμως πολύ μικρότερο και πολύ πιο πρόχειρα φτιαγμένο. Ήταν αφιερωμένο στον θεό Διόνυσο. Καθώς όμως ήταν χτισμένο μέσα στον ιστό της πόλης δεν φιλοξένησε μόνο τα δρώμενα της διονυσιακής λατρείας και παραστάσεις δράματος, αλλά και πολιτικές συγκεντρώσεις.

Εικ. 1 Το αρχαίο θέατρο στο Ασκληπιείο της Επίδαυρου.

Εικ. 2 Το θέατρο της αρχαίας πόλης Επίδαυρου.

Δύο θέατρα ξεχωριστά

Οι διαφορές των δύο θεάτρων, που είναι γνωστά και ως «Μεγάλο» και «Μικρό θέατρο» αντίστοιχα, ερμηνεύονται από τους λόγους και τις συνθήκες μέσα στις οποίες κατασκευάστηκαν. Το Μεγάλο θέατρο υποδεχόταν έναν μεγάλο αριθμό προσκυνητών από ολόκληρο τον ελλαδικό χώρο. Αντίθετα, το Μικρό δημιουργήθηκε για να καλύψει τις ανάγκες μιας μικρής κοινωνίας. Επιπλέον, το θέατρο στο Ασκληπιείο, που ξεχωρίζει στη σύγκρισή του με κάθε άλλο αρχαίο ελληνικό θέατρο για την τελειότητα της κατασκευής

του, ήταν ένα από τα πολλά εντυπωσιακά κτήρια που χτίστηκαν στο ιερό χάρη στα τεράστια ποσά χρημάτων που συγκεντρώνονταν από τους ασθενείς που συνέρρεαν για να τους θεραπεύσει ο θεός. Από την άλλη, το θέατρο της πόλης χτίστηκε τμηματικά στο διάστημα τριών αιώνων, από τον 4ο έως τον 2ο αι. π.Χ. Αυτός είναι και ο λόγος που, όπως θα δούμε και παρακάτω, το κοίλο δεν έχει ενιαία μορφή, αφού η κατασκευή του προχωρούσε ανάλογα με τα χρήματα που διέθετε κάθε φορά η πόλη.

Το αρχαίο θέατρο του Ασκληπείου Επιδαύρου

«Στο μέγεθος υπερέχει το θέατρο της αρκαδικής Μεγαλόπολης· στην αρμονία όμως ή στην ομορφιά ποιος αρχιτέκτονας θα ήταν άξιος να συναγωνιστεί τον Πολύκλειτο;»

Πausanias, *Ελλάδος Περιήγησις, Κορινθιακά*, 27, 5 (μετάφραση Ν. Δ. Παπαχατζή)

Προς τα τέλη του 4ου αι. π.Χ., λίγο μετά την κατασκευή του πρώτου λίθινου θεάτρου του Διονύσου στην Αθήνα (περ. 330 π.Χ.), χτίστηκε στο Ασκληπείο της Επιδαύρου το θέατρο που έμελλε να αποτελέσει το μεγαλύτερο και λαμπρότερο θέατρο της εποχής. Η θέση που επιλέχθηκε για την οικοδόμησή του βρισκόταν στο νοτιότερο άκρο του ιερού, καθώς η φυσική κοιλάδα που σχημάτιζε το Κυνόρτιο όρος ήταν η καταλληλότερη για να δημιουργηθεί το *κόιλο*. Έργο του φημισμένου αρχιτέκτονα Πολύκλειτου του Νεότερου, σύμφωνα με την παράδοση, το θέατρο προκαλούσε το θαυμασμό για την αισθητική και τη λειτουργικότητά του και φαίνεται ότι αποτέλεσε πρότυπο για πολλά από τα θέατρα που κατασκευάστηκαν στην Ελλάδα από τα τέλη του 4ου αι. π.Χ. και μετά. Σήμερα εξακολουθεί να εντυπωσιάζει με την τελειότητα των αναλογιών και της ακουστικής του, αποτέλεσμα ενός καλά μελετημένου σχεδιασμού.

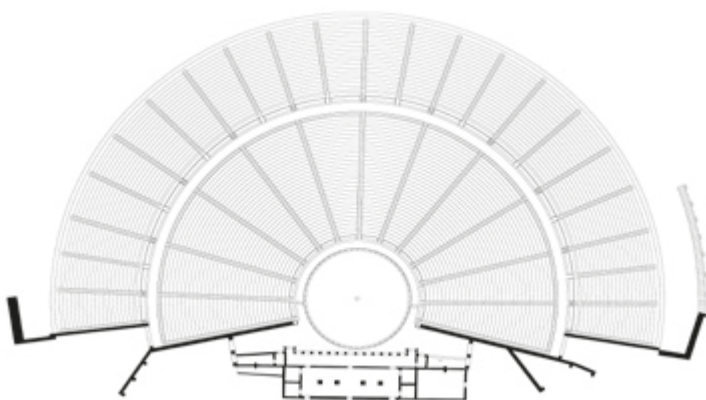
Αν και χρησιμοποιήθηκε τουλάχιστον ως τον 3ο αι. μ.Χ., είχε την τύχη, αντίθετα με άλλα θέατρα, να μην υποστεί πολλές αλλαγές στο πέρασμα του χρόνου. Έτσι, στο θέατρο της Επιδαύρου μπορεί κανείς σήμερα να κατανοήσει τη μορφή των ελληνικών θεάτρων.

Εικ. 4 Οι πύλες των δύο παρόδων.

Εικ. 5 Τα κατάλοιπα της σκηνής.

Εικ. 3 Κάτοψη του θεάτρου.

Εικ. 6 Αναπαράσταση της σκηνής (Σ. Γώγος).

Στάση 1η: Οι πάροδοι και η ορχήστρα

Φτάνοντας στο θέατρο, δύο επιβλητικές πύλες υψώνονται στα μάτια κάθε επισκέπτη (εικ. 4). Πρόκειται για τις *παρόδους*, τους διαδρόμους, δηλαδή, που σχηματίζονται ανάμεσα στο κοίλο και τη *σκηνή*. Κάθε πύλη έχει δύο ανοίγματα. Από το μεγαλύτερο άνοιγμα έμπαιναν στο θέατρο οι θεατές και, αφού περνούσαν από την *ορχήστρα*, ανέβαιναν στα καθίσματά τους στο κοίλο. Το μικρότερο άνοιγμα προοριζόταν για τους υποκριτές.

Με τη διάμετρό της να φτάνει σχεδόν τα 20 μέτρα, η ορχήστρα είναι μία από τις μεγαλύτερες ορχήστρες αρχαίων θεάτρων (εικ. 7). Σχηματίζει έναν τέλειο κύκλο και ήταν στρωμένη με πατημένο χώμα. Το λίθινο πλαίσιο που την περιβάλλει όριζε το χώρο της και ταυτόχρονα συγκρατούσε τα χώματα που χρειάστηκε να συγκεντρωθούν για να κατασκευαστεί η ορχήστρα, αφού στο σημείο αυτό ο φυσικός βράχος είχε μεγάλο βάθος. Κάτω από τον πλακόστρωτο διάδρομο που σχηματίζεται ανάμεσα στην ορχήστρα και το κοίλο βρίσκεται ο αποχετευτικός αγωγός του θεάτρου. Καλύφθηκε για να διευκολύνει την κυκλοφορία των θεατών. Καθένα από τα δύο άκρα του περνούσε κάτω από την αντίστοιχη πάροδο και κατέληγε πίσω από τη σκηνή, όπου διοχέτευε τα νερά της βροχής. Η κυκλική πλάκα που βλέπει κανείς στο κέντρο της ορχήστρας ήταν, σύμφωνα με ορισμένους μελετητές, η βάση της *θυμέλης*, του βωμού δηλαδή του Διονύσου. Υπάρχει όμως και η άποψη ότι από αυτό το σημείο γίνονταν οι μετρήσεις για τον σχεδιασμό του θεάτρου.

Στάση 2η: Η σκηνή

Σήμερα, μόνο χαμηλά ερείπια βλέπει κανείς από το κτήριο της σκηνής, πίσω από την ορχήστρα (εικ. 5). Όμως τα ίχνη αυτά ήταν αρκετά για να συμπεράνουν οι αρχαιολόγοι ότι το οικοδόμημα είχε όλα τα χαρακτηριστικά της σκηνής των ελληνιστικών χρόνων: δύο ορόφους, *προσκήνιο*, μια στοά δηλαδή μπροστά από την σκηνή, *λογείο*, ένα είδος βήθρου πάνω στην ξύλινη στέγη του προσκηνίου όπου εμφανίζονταν οι υποκριτές, αλλά και *παρασκήνια*, βοηθητικούς χώρους για τους υποκριτές, στην αριστερή και δεξιά πλευρά του κτηρίου. Πολύ πιθανό να έμοιαζε με την αναπαράσταση της εικόνας 6.

Για να εμφανιστούν οι υποκριτές στο λογείο, το οποίο ήταν στην ουσία ένα είδος προέκτασης του δεύτερου ορόφου της σκηνής, ανέβαιναν μια ράμπα που υπήρχε δίπλα από την πύλη κάθε παρόδου (εικ. 6). Η πρόσοψη του ορόφου θα ήταν διαμορφωμένη με τέτοιο τρόπο, ώστε να δημιουργεί το «σκηνικό» κάθε παράστασης. Σε μεγάλα ανοίγματα στον τοίχο, τα οποία ονομάζονται *θυρώματα*, θα ήταν τοποθετημένοι ξύλινοι ζωγραφικοί πίνακες με διάφορες παραστάσεις. Η σκηνή, λοιπόν, πρέπει να ήταν πλούσια διακοσμημένη. Τα αγάλματα που βρήκαν οι αρχαιολόγοι στις ανασκαφές είναι πιθανότατα ένα μικρό μόνο μέρος από τη διακόσμησή της.

Πάντως, το σκηνικό οικοδόμημα απέκτησε αυτή τη διαμόρφωση μόλις τον 2ο αι. π.Χ. Όταν κατασκευάστηκε το θέατρο, η σκηνή ήταν μονώροφη και αρκετά πιο λιτή.

Εικ. 7 Άποψη του θεάτρου.

Στάση 3η: Το κοίλο

Το γιγαντιαίο κοίλο του θεάτρου (εικ. 1, 7) μπορούσε να φιλοξενήσει περίπου 12.000 έως 14.000 θεατές. Χτίστηκε σε σχήμα πετάλου σε μια φυσική κοιλότητα του λόφου. Για να στηρίζονται με ασφάλεια τα *εδώλια*, στα δύο άκρα του κοίλου έχτισαν ψηλούς κατακόρυφους τοίχους, οι οποίοι συγκρατούσαν τα χώματα (εικ. 8).

Κλίμακες, σκάλες δηλαδή, χωρίζουν κάθετα το κοίλο σε *κερκίδες*, ενώ ένας πλακόστρωτος διάδρομος, το *διάζωμα*, δημιουργεί δύο οριζόντιες ζώνες, το κάτω και το άνω κοίλο, ή αλλιώς το θέατρο και το *επιθέατρο* (εικ. 7). Μάλιστα, μπορεί να ανέβει κανείς απευθείας στο επιθέατρο χωρίς να χρειαστεί να περάσει από την ορχήστρα, αφού στα δύο άκρα του δημιουργήθηκαν ξεχωριστές εισόδους. Όπως σε πολλά θέατρα, έτσι κι εδώ, για τα επίσημα πρόσωπα είχαν προβλεφθεί ειδικές θέσεις, οι *προεδρίες*, στην πρώτη και την τελευταία σειρά του θεάτρου όπως και στην πρώτη του επιθέατρου (εικ. 9).

Η εξαιρετική ακουστική του θεάτρου οφείλεται στον πρωτότυπο τρόπο με τον οποίο σχεδιάστηκε το κοίλο, κάνοντάς το να μοιάζει με ένα τεράστιο κωνί, ικανό να απορροφήσει κάθε ήχο που βγαίνει από την ορχήστρα. Για να το διαπιστώσετε, μπορείτε να δοκιμάσετε ένα πείραμα. Καθίστε στο ψηλότερο σημείο του ενώ ένας από εσάς στο κέντρο της ορχήστρας ας ρίξει ένα κέρμα ή ας πει μία λέξη. Το αποτέλεσμα θα σας εντυπωσιάσει! Σκεφτείτε πόσο καθαρότερα θα ακούγονταν όλα αν υπήρχε και η σκηνή για να συγκρατεί τους ήχους!

Εικ. 8 Αναλημματικός τοίχος του επιθέατρου.

Εικ. 9 Προεδρίες στην πρώτη σειρά του κοίλου.

Από τότε μέχρι σήμερα

Ως το 1881 που ξεκίνησε η ανασκαφή του, το θέατρο είχε παραμείνει για πολλούς αιώνες κρυμμένο κάτω από τα στρώματα χώματος που είχαν καταρρεύσει από το Κυνόρτιο όρος, αλλά και τα δέντρα που είχαν στο μεταξύ φυτρώσει. Για πρώτη φορά στις αρχές του 20ού αιώνα έγιναν προσπάθειες για να στερεωθούν τα μέρη του κτηρίου που δεν σώζονταν καλά ή να δημιουργηθούν από την αρχή άλλα στη θέση των γκρεμισμένων ερειπίων τους. Το 1938 η *Ηλέκτρα* του Σοφοκλή σε σκηνοθεσία του Δημήτρη Ροντήρη ήταν η πρώτη σύγχρονη παράσταση αρχαίου δράματος που παρουσιάστηκε στο θέατρο. Από το 1954 οι θεατρικές παραστάσεις που ανεβαίνουν κάθε καλοκαίρι στο πλαίσιο του φεστιβάλ Επιδαύρου έχουν κάνει το θέατρο παγκοσμίως γνωστό.

Ωστόσο, οι φθορές που έχουν προκληθεί στο μνημείο από το χρόνο και τη συστηματική χρήση του επέβαλαν ένα πρόγραμμα εργασιών που ξεκίνησε το 1988 με στόχο την προστασία και τη συντήρησή του. Την ίδια χρονιά ο αρχαιολογικός χώρος του Ασκληπιείου συμπεριλήφθηκε στον κατάλογο των Μνημείων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO. Σήμερα, χάρη στις προσπάθειες των ειδικών, το θέατρο έχει αποκτήσει σε μεγάλο βαθμό την αρχική του μορφή.

Και κάτι ακόμα...

Μέχρι πρόσφατα οι αρχαιολόγοι πίστευαν ότι το θέατρο και το επιθέατρο κατασκευάστηκαν σε διαφορετικές περιόδους, τον 4ο και τον 2ο αι. π.Χ. αντίστοιχα. Μία ενδιαφέρουσα ανακάλυψη όμως που έγινε κατά τη διάρκεια της επισκευής του κοίλου ανέτρεψε αυτή την άποψη.

Όταν οι αρχαιολόγοι χρειάστηκε να ξεκινήσουν εργασίες για να τοποθετήσουν τα εδώλια των τελευταίων σειρών στην κανονική θέση τους, μιας και είχαν απομακρυνθεί από τα νερά της βροχής στο πέρασμα των χρόνων, ήρθαν αντιμέτωποι με ένα πολύ σημαντικό εύρημα. Κάτω από ένα εδώλιο βρέθηκε ένα αγγείο σπασμένο σε κομμάτια. Τι μπορούσε να σημαίνει αυτό; Στην αρχαιότητα, όταν ολοκληρώνονταν μεγάλα οικοδομικά έργα, πραγματοποιούνταν ευχαριστήριες τελετουργίες. Φαίνεται, λοιπόν, ότι στο σημείο όπου βρέθηκε το σπασμένο αγγείο είχε γίνει μία αναίμακτη θυσία στον Ασκληπιό που βοήθησε στην ανοικοδόμηση του θεάτρου. Οι αρχαιολόγοι διαπίστωσαν ότι το αγγείο αυτό είχε κατασκευαστεί τον 4ο αι. π.Χ. κι έτσι συμπέραναν ότι ολόκληρο το κοίλο του θεάτρου θα πρέπει να χτίστηκε τον 4ο αι. π.Χ.

Το αρχαίο θέατρο της πόλης Επιδαύρου

Το «λαλούν θέατρο»

Το θέατρο της Επιδαύρου χτίστηκε στη νότια πλαγιά της χερσονήσου, πολύ κοντά στο σημείο που το Νησί ενώνεται με τη στεριά, και σε μικρή απόσταση από την αγορά. Ιδρύθηκε τον 4ο αι. π.Χ., όμως η κατασκευή του κοίλου ολοκληρώθηκε μετά από δύο αιώνες. Η μορφή που έχει σήμερα προέρχεται κυρίως από τα ρωμαϊκά χρόνια.

Πάνω από χίλιες επιγραφές που βρέθηκαν χαραγμένες στα καθίσματα του κοίλου μετέφεραν σημαντικές πληροφορίες από το χθες στο σήμερα. Χάρη σε αυτές, οι αρχαιολόγοι όχι μόνο μπόρεσαν να εκτιμήσουν σε ποια περίοδο κατασκευάστηκε το θέατρο, αλλά και να συμπεράνουν ότι ήταν χτισμένο μέσα σ' ένα ιερό του θεού Διονύσου. Πρόκειται για τα ονόματα αξιωματούχων και σημαντικών προσωπικοτήτων της πόλης, με τις κορηγίες των οποίων κατασκευάστηκε το θέατρο. Για το λόγο αυτό το θέατρο έχει γίνει γνωστό ως «λαλούν θέατρο», δηλαδή το θέατρο που μιλάει!

Στάση 1η: Το κοίλο

Το κοίλο χωρίζεται σε 9 κερκίδες και έχει 18 σειρές καθισμάτων που χωρούσαν περίπου 2.000 θεατές (εικ. 11, 12). Οι αρχαιολόγοι όμως πιστεύουν ότι θα υπήρχε και επιθέατρο και έτσι η χωρητικότητα του κοίλου θα μπορούσε να φτάσει τις 5.000. Τον 3ο και τον 4ο αι. μ.Χ. πάνω από διακόσια εδώλια, από τον συνολικό αριθμό που θα είχε αρχικά το κοίλο, ξηλώθηκαν από τις θέσεις τους. Αιτία ήταν οι εχθρικές επιδρομές των Ερούλων και των Γόθων, λαών με σκανδιναβική και γερμανική προέλευση αντίστοιχα, οι οποίες ανάγκασαν τους Επιδαύριους να ενισχύσουν την άμυνά τους. Για το λόγο αυτό έχτισαν ένα μικρό τείχος στην κορυφή του λόφου που βρίσκεται προς τη μεριά της στεριάς, χρησιμοποιώντας ως οικοδομικό υλικό και εδώλια από το θέατρο.

Την πρώτη σειρά κάθε κερκίδας κατέλαβαν οι προεδρίες, τα τιμητικά καθίσματα, δηλαδή, για τους επισήμους (εικ. 10, 11). Έχουν στήριγμα για την πλάτη και στα άκρα της κερκίδας στηρίγματα για τα χέρια. Τα καθίσματα όμως στις υπόλοιπες σειρές, τα οποία προορίζονταν για τους απλούς πολίτες, δεν έχουν ενιαία μορφή. Κάποια είναι πιο πρόχειρα φτιαγμένα με τη μορφή απλών τετράγωνων λίθων, ενώ άλλα τα επιμελήθηκαν περισσότερο δημιουργώντας μία εσοχή στο κάτω μέρος, για να τραβούν οι θεατές τα πόδια τους και να ξεκουράζονται. Όπως είδαμε παραπάνω, αυτό ήταν αποτέλεσμα της τμηματικής κατασκευής του κοίλου. Ανάλογα, δηλαδή, με τα διαθέσιμα χρήματα, η κατασκευή των εδωλίων ήταν άλλοτε πιο φροντισμένη κι άλλοτε πιο πρόχειρη.

Εικ. 10 Επιγραφές στις προεδρίες του κοίλου.

Εικ. 11 Το κοίλο.

Εικ. 12 Άποψη του θεάτρου. Στο βάθος διακρίνονται τα κατάλοιπα της σκηνής.

Εικ. 13 Ο βωμός και ο χαλκός απ' τον οποίο τραβούσαν τα ζώα.

Στάση 2η: Η ορχήστρα

Μπορεί η ορχήστρα που βλέπουμε σήμερα να είναι ημικυκλική (εικ. 11, 12), την εποχή όμως που χτίστηκε το θέατρο η ορχήστρα σχημάτιζε πέταλο. Η επιφάνειά της περιορίστηκε στα ρωμαϊκά χρόνια, καθώς ένα μέρος της καλύφθηκε από τη νέα σκηνή που κατασκευάστηκε την περίοδο εκείνη. Την ίδια εποχή οι πάροδοι μετατράπηκαν σε ράμπες που οδηγούσαν τους ηθοποιούς στο λογείο.

Από τη μία άκρη της ορχήστρας, αυτή που ο θεατής από το κίλο βλέπει στα δεξιά, ξεκινούσε ο αποχετευτικός αγωγός του θεάτρου. Ο αγωγός, καλυμμένος με πλάκες, περνούσε μέσα από το τείχος και κατέληγε στη νότια πλευρά της χερσονήσου, όπου διοχέτευε τα νερά της βροχής. Εκείνο όμως που κεντρίζει την προσοχή μας στην ορχήστρα είναι ένας λίθινος βωμός και πίσω από αυτόν, προς την πλευρά της σκηνής, μία πέτρα σφραγισμένη στο χώμα με έναν χαλκά στην επιφάνειά της (εικ. 13). Τα δύο αυτά στοιχεία μαρτυρούν πως στο θέατρο γίνονταν θυσίες. Πράγματι, τον 4ο ή τον 5ο αι. μ.Χ., όταν το θέατρο είχε φτάσει πια σε παρακμή, στο χώρο του συγκεντρώνονταν κάποιοι ιδιωτικοί σύλλογοι, οι *θήασοι*, για να τιμήσουν με τελετουργίες και λατρευτικές πράξεις τους θεούς τους, όπως για παράδειγμα τους θεούς-προστάτες του επαγγέλματός τους. Έφερναν στην ορχήστρα το ζώο για τη θυσία, περνούσαν το σχοινί με το οποίο ήταν δεμένο στο χαλκά και στη συνέχεια το τραβούσαν, ώστε το ζώο να σκύψει το κεφάλι του στο βωμό και να το σκοτώσουν.

Και κάτι ακόμα...

Μία παλιά πέτρινη κατοικία, που θα δείτε πίσω από τη σκηνή, χρησιμεύει σήμερα για τις ανάγκες των παραστάσεων του «Μουσικού Ιουλίου». Στο μέλλον όμως σχεδιάζεται να επισκευασθεί και να λειτουργήσει ως μουσείο που θα φιλοξενεί αρχαία αντικείμενα που έχουν φέρει στο φως οι ανασκαφές στην αρχαία πόλη της Επιδαύρου, αλλά και ως χώρος για τις εργασίες των επιστημόνων που εργάζονται εκεί (εικ. 12).

Στάση 3η: Η σκηνή

Μπορεί μόνο το κατώτερο τμήμα να σώζεται σήμερα από το κτήριο της σκηνής που έχτισαν οι Ρωμαίοι, είναι όμως αρκετά βοηθητικό για να φανταστούμε τη μορφή που θα είχε στην αρχαιότητα (εικ. 12). Στο πίσω μέρος υπωνόταν το κυρίως κτήριο της σκηνής.

Εικ. 14 Κίονες της σκηνής.

Από τα στοιχεία που έχουν διατηρηθεί φαίνεται ότι η πρόσοψή της θα ήταν διακοσμημένη με λίθινες πλάκες και κίονες (εικ. 14). Μπροστά από τη σκηνή δημιουργήθηκε το λογείο για τους υποκριτές. Ο χαμηλός τοίχος που βλέπει κανείς πίσω από την ορχήστρα ήταν η πρόσοψή του (εικ. 12). Τα σκαλοπάτια στο κέντρο του τοίχου θα χρησιμοποιούν για να ανεβαίνουν οι υποκριτές στο βάθρο. Το κτήριο είχε όμως και παρασκήνια. Πρόκειται για τα τετράγωνα δωμάτια που βλέπει κανείς αριστερά και δεξιά από τη σκηνή.

Από τότε μέχρι σήμερα

Το θέατρο χρησιμοποιήθηκε μέχρι περίπου τον 5ο αι. μ.Χ. και μετά έπεσε στην αφάνεια. Όταν εντοπίστηκε από τους αρχαιολόγους το 1970, ήταν καλυμμένο από ελαιώνες και δεν φαινόταν παρά μόνο μερικά από τα εδωλιά του. Η ανασκαφή του ξεκίνησε το 1972, τα επόμενα χρόνια όμως συνεχίστηκε αποσπασματικά. Έπειτα από κάποια πρώτα μέτρα προστασίας, το 1995 ξεκίνησε η πραγματοποίηση μουσικών εκδηλώσεων στο θέατρο, κάθε Ιούλιο, με τη φροντίδα του συλλόγου «Φίλοι της Μουσικής» και του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών. Από το 2002 τη διοργάνωση που έχει καθιερωθεί ως «Μουσικός Ιούλιος» έχει αναλάβει το Ελληνικό Φεστιβάλ.

Από το 1998 την ανασκαφή, συντήρηση και αναστήλωση του θεάτρου και των μνημείων που το περιβάλλουν έχει αναλάβει η ομάδα των επιστημόνων που είναι υπεύθυνη για το ιερό του Ασκληπιού. Αν και οι εργασίες γίνονται με δυσκολία, καθώς ο αρχαιολογικός χώρος είναι στο μεγαλύτερο μέρος του καλυμμένος από ιδιωτικές καλλιέργειες, η ανασκαφή έχει σχεδόν ολοκληρωθεί. Το θέατρο έχει αποκτήσει σε μεγάλο βαθμό την αρχική του μορφή, μετά τη στερέωση ορισμένων τμημάτων που δεν σώζονταν καλά και τη συμπλήρωση άλλων που έχουν καταστραφεί.

Βιβλιογραφία

Γεωργουσόπουλος, Κ. και Γώγος, Σ. (χ.χ.), *Επίδαυρος. Το Αρχαίο Θέατρο, οι Παραστάσεις*, Αθήνα: Μίλτος.

Λαμπρινουδάκης, Β. και Κατάκης, Στ. Ε., «Επίδαυρος. Η πόλις και το ιερό του Ασκληπιού», στο: Βλαχόπουλος, Α. Γ. (επιστ. επιμ.), *Αρχαιολογία: Πελοπόννησος* (σελ. 189-207), Αθήνα: Μέλισσα.

Moretti, J.-Ch. (2009), *Θέατρο και Κοινωνία στην Αρχαία Ελλάδα* (3η έκδ.), μφρ. Ε. Δημητρακοπούλου, Αθήνα: Πατάκη.

Παπακατζίς, Ν. (1994), *Παυσανίου Ελλάδος Περιήγησις. Αχαϊκά-Αρκαδικά*, Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών.

Χαρτιωνίδου, Α. (1978), *Επίδαυρος. Το Ιερό του Ασκληπιού και το Μουσείο*, Αθήνα: Κλειώ.

Πηγές από το διαδίκτυο

Το Ασκληπιείο της Επιδαύρου: Τόπος φροντίδας σώματος και ψυχής. Ομιλία του ομ. καθ. Β. Λαμπρινουδάκη στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών (28 Μαρτίου 2013). Διαθέσιμη στον διαδικτυακό τόπο: http://www.diazoma.gr/GR/Page_03-03_732.asp

Αφιέρωμα στα αρχαία θέατρα της Επιδαύρου. Συνέντευξη των Β. Λαμπρινουδάκη και Ε. Καζολιά στο ραδιοφωνικό σταθμό ΣΚΑΪ 100,3 FM (9 και 16 Οκτωβρίου 2011). Διαθέσιμο στον διαδικτυακό τόπο: http://www.diazoma.gr/GR/Page_04-04.asp

Διαδικτυακός τόπος Σωματείου «Διάζωμα»: http://www.diazoma.gr/GR/Page_04-01_AT-005.asp

Διαδικτυακός τόπος Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού: http://odysseus.culture.gr/h/2/gh251.jsp?obj_id=14301

Καζολιάς, Ευ. (2009), *Πρόγραμμα αποκατάστασης αρχαίας πόλεως Επιδαύρου* (Επιτροπή Συντήρησης Μνημείων Επιδαύρου). Διαθέσιμο στον διαδικτυακό τόπο: <http://www.diazoma.gr/200-Stuff-15-Paratiritirio/DataSheet-Epidavros-03v122009.pdf>

Άλλες πηγές

Εφορεία Αρχαιοτήτων Αργολίδας

Προέλευση εικόνων

Εικ. 1, 4, 5, 7 - 14: Διεύθυνση Μουσείων

Εικ. 2, 3: Εφορεία Αρχαιοτήτων Αργολίδας

Εικ. 6: Γεωργουσόπουλος, Κ. και Γώγος, Σ. (χ.χ.), *Επίδαυρος. Το Αρχαίο Θέατρο, οι Παραστάσεις*, Αθήνα: Μίλτος.

Συντονισμός έργου: Μαρία Λαγογιάννη, Δρ Αρχαιολόγος
Σουζάνα Χούλια - Καπελώνη, Αρχαιολόγος
Σχεδιασμός περιεχομένου - γενική επιμέλεια: Έλενα Μπαζίνη, Αρχαιολόγος
Γραφιστική & καλλιτεχνική επιμέλεια: Σπύλιος Πίστας, Γραφίστας
Κείμενα: Μαρία Αγγελάκου, Αρχαιολόγος
Ηλεκτρονική επεξεργασία: Ειρήνη Σταυριανού, Γραφίστας
Παιδαγωγική επιμέλεια: Χρύσα Αθιανού, Εκπαιδευτικός
Διορθώσεις κειμένων: Βιολέττα Ζεύκη, Αρχαιολόγος - Μεταφράστρια

ISBN: 978-960-386-225-3

©2015 Υπουργείο Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων

Απαγορεύεται η οποιαδήποτε μερική ή ολική ανατύπωση χωρίς την άδεια του εκδότη

Το έργο «Σχεδιασμός και παραγωγή παιδαγωγικών εργαλείων για την ανάδειξη της σημασίας του θεάτρου στην αρχαιότητα και σήμερα» (κωδικός MIS 339817) υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΟΥΣΕΙΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ